

Rigsdagstidende.

1861. Forhandlingerne paa Folkethinget. № 279.

Trettende Session.

65de Møde.

Freedagen den 20de December Kl. 1.

(Fortsat.)

Tscherning (forts.): Nu, efterat Fabrikken er solgt, er ophørt, ikke mere hører Staten til, er Privilegiet, som var støttet dertil, efter min Mening bortfaldet af sig selv, og det, Privilegiehaveren har bortforpagtet, er aldeles forsvundet, men jeg skal meget gjerne indrømme, at dette i nærværende Tilfælde ikke væsenlig forandrer Sagen. Hvis der indenfor Frederiksværks Communes Grund findes et Stykke Jord, som ikke er solgt under denne Betingelse, findes der blot indenfor Frederiksværks Communes Grund en eneste Strimmel Jord, hvorpaa Handel kan drives, og som ikke er bleven bragt ind under denne privatrethlige Betingelse, som ganske vist maa opretholdes, saa kan der derpaa frit drives Handel; det er ikke Monopolet, der forhindrer, at Handel kan drives, men det er den Forpagtnings- eller Salgcontract, der er tilstede, som gjør, at Ingen indenfor dette Omraade kan faae en Plads, hvorpaa han kan bygge og boe og frit udøve Næringsloven. Nu bliver jo altsaa Spørgsmaalet for dem, der have kjøbt under denne Betingelse: Existerer Monopolet med Rette, ere de bundne til det? Det kommer meget an paa Ordspøiningen. Under den Forudsætning, at de Vedkommende, der have denne Rettighed, ikke den som Noget, der er givet dem af Staten i Henhold til et tidligere Privilegium, saa er denne Nødhedsret ophørt og altsaa er den Tid indtraadt, da de frit kunne

benytte deres Eiendom, som de ville. Det vil blive Genstand for Dom ved en Proces, om Noget af dem vil forsøge derpaa, men det, hvorom her bliver Spørgsmaal, er ikke, om Beboerne paa Frederiksværk kunne komme til at faae en fordeelagtigere Stilling ved denne Frigjørelse, eller om de bedre kunne blive forsynede med de fornødne Vareartikler, efterat den er indtraadt, thi de kunne ikke forlange at blive frigjorte fra en Betingelse, som de frivillig ere gaaede ind paa, før det Forhold indtræder, som de have underkastet sig, og de kunne heller ikke have nogen Banstelhed ved til taalelige Priser at blive forsynede med vedkommende Vareartikler, thi dersom Kjøbmændene paa Frederiksværk holdt deres Varer i for høi Pris, kunde nu en Anden bosætte sig lige udenfor Frederiksværk og handle med saadanne Artikler. Spørgsmaalet gjælder altsaa egentlig Communen Frederiksværk, thi istedetfor at en saadan Mand, naar der i saa Henseende var en tilstrækkelig Frihed tilstede indenfor Byen Frederiksværks Grændser, vilde nedsætte sig der, skatte til Communen og yde Bidrag til at bære dens Byrder og til at udvikle den hyderligere, saa vil han nu nedsætte sig udenfor Communen, undbrage den de Indtægter, den ellers vilde have, skatte til de tilgrændsende Communer, forarme Frederiksværk, indtil denne eienommelige Tilstand ophører. Det er Banstelheden, og det er en Banstelhed, som det dog maastee kunde blive rigtigt fra Kongerigets Regjerings Side at undersøge, om der ikke kunde gjøres Noget derved; jeg tør ikke med Sikkerhed sige, om ikke ogsaa de Eiendomme, der støde op til Frederiksværk, tildeels ere solgte